

Bruselj, 13. september 2023
(OR. en)

12714/23

Medinstitucionalni zadevi:
2022/0392(COD)
2022/0391(COD)

PI 133
COMPET 840
MI 718
IND 450
IA 213
CODEC 1543

DOPIS

Pošiljatelj: Odbor stalnih predstavnikov (1. del)
Prejemnik: Svet

Št. predh. dok.: 12183/23 + ADD 1 + ADD 2
Št. dok. Kom.: 15400/22 + ADD 1-5, 15390/22 + ADD 1-5

Zadeva: Revizija zakonodaje EU o varstvu modelov:
(a) Predlog DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o
pravnem varstvu modelov (prenovitev)
(b) Predlog UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o
spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 6/2002 o modelih Skupnosti in
razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 2246/2002
– splošni pristop

I. UVOD

1. Svet je 10. novembra 2020 sprejel sklepe o *politiki intelektualne lastnine in reviziji sistema industrijskih modelov v Uniji*, v katerih je Komisijo pozval, naj predstavi predloge „da bi posodobili sisteme EU za varstvo modelov in povečali privlačnost varstva modelov za posamezne oblikovalce in podjetja, zlasti za MSP“¹. Ta poziv je Evropski parlament podprl v svoji resoluciji z dne 11. novembra 2021².

¹ Dok. 12750/20, str. 8.

² 2021/2007/INI.

2. Pravice do industrijskega modela ščitijo videz izdelka. Privlačen videz, ki ga ustvarja model, je eden od ključnih dejavnikov, ki vplivajo na odločitev potrošnikov, da dajo prednost enemu izdelku pred drugim. Zato imajo dobro zasnovani izdelki pomembno konkurenčno prednost za proizvajalce. Panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo modeli, predstavljajo skoraj 16 % BDP in 14 % vseh delovnih mest v Uniji.
3. Komisija je 28. novembra 2022 objavila zakonodajni sveženj za posodobitev 20 let starega sistema EU za varstvo modelov. Ta pobuda je eden od ključnih elementov akcijskega načrta Komisije za intelektualno lastnino iz leta 2020³.
4. Zakonodajni sveženj zajema zgoraj navedena predloga direktive o pravnem varstvu modelov (prenovitev Direktive 98/71/ES)⁴ in uredbe o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 6/2002 o modelih Skupnosti⁵. Predlagana direktiva temelji na členu 114(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), predlagana uredba pa na prvem pododstavku člena 118 PDEU.
5. Namen predlagane revizije je zagotoviti dobro delujoč notranji trg za modele, ki bo pospeševal rast v Uniji, pri tem pa spodbujati konkurenčnost podjetij in v celoti upoštevati interese potrošnikov. Njen namen je spodbujati inovacije s tem, da pravni red EU o modelih ustreza digitalnemu in zelenemu prehodu, njen cilj pa je zagotoviti, da bo sistem varstva modelov dostopnejši in učinkovitejši, zlasti za mala in srednja podjetja (MSP) ter posamezne oblikovalce.
6. Ob upoštevanju tega sveženj poenostavlja in posodablja postopke registracije ter pojasnjuje predmet urejanja, opredelitve ter obseg pravic in omejitev, zlasti da bi podrobneje opredelili obseg varstva v digitalnem okolju, kot so digitalni grafični uporabniški vmesniki ali ikone, ter odpravili dvome glede pravic iz modela v okviru tridimenzionalnega tiskanja.

³ Dok. 13354/20.

⁴ Dok. 15400/22.

⁵ Dok. 15390/22.

7. V skladu z uspešno reformo blagovne znamke iz leta 2017 revizija zagotavlja tudi novo in nadaljnjo vsebinsko in postopkovno harmonizacijo na področju varstva modelov na nacionalni ravni.
8. V okviru take nadaljnje harmonizacije je cilj revizije zlasti, da se z uvedbo „klavzule o popravilih“ v direktivo o modelih dokončno oblikuje notranji trg za nadomestne dele za popravila. Zaradi skladnosti je klavzula o popravilih, ki je bila že vključena v uredbo o modelih iz leta 2002, usklajena z novo klavzulo o popravilih iz revidirane direktive o modelih.
9. Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o teh predlogih je bilo sprejeto 22. marca 2023⁶.
10. V Evropskem parlamentu delo v Odboru za pravne zadeve (JURI) dobro poteka. Parlament naj bi poročilo sprejel v začetku novembra 2023.

II. DELO V PRIPRAVLJALNIH TELESIH SVETA

11. Delovna skupina za intelektualno lastnino je sveženj začela preučevati 19. decembra 2022 med češkim predsedovanjem, švedsko in špansko predsedstvo pa sta ga prav tako prednostno obravnavali, da bi splošni pristop dosegli na seji Sveta (konkurenčnost) 25. septembra 2023.
12. Delovna skupina je o predlogih razpravljala na desetih sejah, na katerih je obravnavala tri kompromisna besedila predsedstva glede osnutka uredbe in štiri kompromisna besedila predsedstva glede osnutka direktive. Skupna ocena učinka, priložena predlogoma, je bila obravnavana na dveh sejah delovne skupine, in sicer 19. decembra 2022 ter 10. in 11. januarja 2023. Delegacije so na splošno pozdravile oba predloga in njuna cilja, metode in merila ter prednostne možnosti politike iz ocene učinka.

⁶ Dok. 7835/23.

13. Odbor stalnih predstavnikov (Coreper) je na seji 6. septembra 2023 potrdil kompromisni besedili osnutka direktive in uredbe⁷ ter se dogovoril, da ju posreduje Svetu za konkurenčnost na seji 25. septembra 2023, da bi ta odobril splošni pristop glede teh kompromisnih besedil.
14. Kompromisni besedili iz ADD 1 in ADD 2 k temu dopisu odražata prizadevanja predsedstva in držav članic, da bi dosegli ustrezno ravnovesje med različnimi stališči delegacij, hkrati pa ohranili navedene cilje predloga Komisije.

III. GLAVNI ELEMENTI KOMPROMISNEGA SVEŽNJA

i) Opredelitev pojmov „model“ in „izdelek“

15. Predlagana posodobitev opredelitev pojmov „model“ in „izdelek“ (v členu 2 direktive in členu 3 uredbe), s katero naj bi opredelitvi pojmov in področje uporabe direktive in uredbe postali ustrezni digitalnemu prehodu, je bila na splošno dobrodošla. Da pa bi opredelitve postale še bolj primerne za prihodnost, je bilo v kompromisnih besedilih predsedstva uvedenih nekaj prilagoditev terminologije (npr. „digitalno“ je bilo nadomeščeno z „nefizično“).

ii) Klavzula o popravilih

16. Razprave o harmonizaciji varstva modelov za nadomestne dele potekajo že več kot 20 let, ne da bi dosegli dogovor, kar pomeni, da je zakonodajno okolje na tem področju še vedno razdrobljeno.

⁷ Dok. 12183/23 ADD 1 in ADD 2.

17. Klavzula o popravilih, ki jo je Komisija predlagala za vključitev v člen 19 direktive o modelih, bi proizvajalcem omogočila, da izdelajo sestavne dele, ki so potrebni za popravilo kompleksnih izdelkov, zaščiteneh z modeli. Predlagana klavzula o popravilih je omejena na dele kompleksnih izdelkov, ki se morajo ujemati in so odvisni od oblike; uporabljala bi se za vse prihodnje modele in zagotovila prehodno desetletno obdobje za zaščito obstoječih pravic iz modela.
18. Komisija je menila, da ta „kompromisni“ pristop, ki temelji na večletnih celovitih posvetovanjih in pripravljalnem delu, pomeni ravnovesje med cilji liberalizacije trga ter zadevnimi interesi potrošnikov in podjetij. Zaradi uskladitve med direktivo in uredbo bo področje uporabe klavzule o popravilih iz člena 20a uredbe pojasnjeno in v celoti usklajeno z novo klavzulo o popravilih v direktivi.
19. Po podrobnih razpravah v delovni skupini je v kompromisnem besedilu predsedstva upoštevan prvotni predlog Komisije, pri čemer številne delegacije menijo, da je s to rešitvijo dosežen ustrezen kompromis med različnimi izraženimi stališči, tako glede obsega liberalizacije kot glede trajanja prehodnega obdobja. Razprave so pokazale, da ta kompromis predstavlja zelo občutljivo in krhko ravnovesje med zadevnimi interesi; vsaka sprememba v eni ali drugi smeri bi presegla mejo ene ali druge skupine podobno mislečih delegacij, kar bi lahko vplivalo na doseganje kvalificirane večine.

iii) Razlogi za neregistracijo

20. Delegacije so pozdravile predlog, da bi za pregled prijav modelov po vsej EU veljali enaki omejeni razlogi za neregistracijo. Kljub temu so bili ti razlogi nekoliko prilagojeni, da bi upoštevali zahteve delegacij, da se v tem okviru lahko upošteva tudi vsaka nepravilna uporaba predmetov iz člena 6b Pariške konvencije ali drugih značk ali emblemov nacionalnega interesa ali elementov, ki pripadajo kulturni dediščini nacionalnega interesa (člen 13 direktive, člena 25 in 47 uredbe).

iv) Upravni postopki za razglasitev ničnosti

21. Predlog Komisije predlaga uvedbo obveznih upravnih postopkov za razglasitev ničnosti tudi na področju modelov, kot so bili uvedeni za blagovne znamke z Direktivo (EU) 2015/2436. Vendar so delegacije poudarile, da bi bila obveznost vzpostavitve takšnih obveznih postopkov za modele nesorazmerna in je sedanje potrebe ne upravičujejo. Opozorile so na majhno število postopkov za razglasitev ničnosti, zlasti glede na omejeno obdobje veljavnosti modelov, in na dejstvo, da je večina primerov ničnosti povezanih z vprašanji avtorskih pravic ali neloyalne konkurence, ki bi jih v vsakem primeru morala obravnavati sodišča.
22. Da bi državam članicam omogočili potrebno prožnost pri kar najbolj učinkoviti organizaciji nacionalnih postopkov in ne bi povzročali nepotrebnih upravnih bremen, kompromisno besedilo predsedstva v členu 31 direktive zato predlaga, da se upravni postopki za razglasitev ničnosti uvedejo kot neobvezna določba (tj. kot klavzula „lahko“).

v) *Pristojbine*

23. Komisija je v predlogu predlagala racionalizacijo pristojbin, ki se uporabljajo v skladu z uredbo o modelih (Priloga I), in v zvezi s tem predlagala znižanje ravni nekaterih pristojbin in odpravo zahteve po „enotnosti razreda“ za večkratne prijave, da bi se več prijaviteljem omogočilo, da izkoristijo skupinske popuste.
24. Med razpravami o strukturi pristojbin je bilo za delegacije zelo pomembno, da se še naprej zagotavlja izvedljiv soobstoj nacionalnih sistemov in sistemov EU za varstvo modelov ter da se prepreči neprimerna konkurenca med pristojbinami za varstvo modelov na ravni Unije in varstvom na nacionalni ravni.
25. V zvezi s tem so delegacije poudarile, da bi morala biti registracija nacionalnega modela, ki ima samo nacionalni doseg, še naprej znatno cenejša od registracije modela EU in da pristojbine na ravni EU ne bi smele biti primerljive s pristojbinami na nacionalni ravni. Določitev pristojbin za model EU na ravni, ki je enakovredna pristojbinam za nacionalni model, ne bi ustrezno odražala večje relativne vrednosti modela EU in bi ogrozila ustrezno ravnovesje med sistemom varstva modelov na ravni EU in nacionalnimi sistemi varstva modelov.
26. Poleg tega je bilo za delegacije zelo pomembno, da se zagotovi finančna vzdržnost Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO), tudi zaradi novih nalog, ki so mu bile dodeljene. Da bi bili kos izzivom prihodnosti, so delegacije glede na nedavne visoke stopnje inflacije poleg tega odločno poudarile, da je pri reviziji višine pristojbin potrebna posebna previdnost in da se znesek teh pristojbin v tem trenutku ne bi smel zmanjšati.
27. Kompromis predsedstva o višini pristojbin iz Priloge I k osnutku uredbe uravnoteženo upošteva vse te pomisleke.

vi) Prenos direktive

28. V zvezi s predlaganim 24-mesečnim obdobjem za prenos novih določb direktive v nacionalno zakonodajo so delegacije na splošno poudarile potrebo po daljšem obdobju. V kompromisnem besedilu je bilo obdobje za prenos iz člena 36 direktive podaljšano na 36 mesecev.

vii) Druga vprašanja

29. Druga bolj tehnična vprašanja so se nanašala na naslednje točke:

- zahteva po predstavitvi modela v prijavi in njegova povezava z datumom vložitve (člena 26 in 28 direktive, člen 36 uredbe);
- odlog objave (člen 30 direktive);
- načelo kumulacije varstva modelov in avtorskoprnega varstva (člen 96 direktive, člen 23 uredbe).

Zadevni kompromisi o teh določbah so navedeni v kompromisnih besedilih iz ADD 1 in ADD 2.

IV. SKLEP

30. Glede na navedeno naj Svet za konkurenčnost na seji 25. septembra 2023 doseže dogovor o splošnem pristopu glede besedil iz ADD 1 in ADD 2 k temu dopisu ter predsedstvo pooblasti za začetek pogajanj z Evropskim parlamentom, da bi dosegli dogovor v prvi obravnavi.